

ปีที่ 2 ฉบับที่ 1 ประจำเดือนมกราคม พ.ศ. 2556

ดร.วิภาณ รักใหม่
รอง ผอ.ฝ่ายส่งเสริมและพัฒนาพิพิธภัณฑ์

เทศกาลแห่งความสุขและการเฉลิมฉลองปีใหม่ 2556 เพิ่งจะผ่านไปนะคะ หวังว่าความสุข ความสดชื่น จะช่วยเติมพลังให้ทุกคนเพื่อร่วมสร้างสรรค์ภารกิจในปีต่อไปกันนะคะ

หลังเทศกาลปีใหม่ ชาวสถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินฯ กำลังรอรับทีมชุดค้นไดโนเสาร์จากพิพิธภัณฑ์ไดโนเสาร์ฟูกูอิ ประเทศญี่ปุ่น ที่จะมาร่วมกับทีมวิจัยของสถาบันชุดสำรวจไดโนเสาร์โคราชในปี 2556 โครงการนี้เป็นความร่วมมือทาง

วิชาการของทั้งสององค์กรอย่างต่อเนื่องจนเข้าสู่ปีที่ 5 แล้ว งานหนักแต่สนุกในภาคสนามกำลังจะเริ่มขึ้นอีกครั้ง ตั้งแต่วันที่ 11 มกราคม จนถึง 20 กุมภาพันธ์ 2556 ที่หลุมขุดค้นบ้านสะพานหิน ต. สุรนารี อ. เมืองนครราชสีมา ห่างจากพิพิธภัณฑ์ของเราไม่ถึงสิบลิโลเมตร

เมื่อปีที่ผ่านามา ทีมนักวิจัยในโครงการนี้เพิ่งจะตีพิมพ์เพื่อรายงานการค้นพบไดโนเสาร์อิกัวโนดอนต์พันธุ์ไทยตัวแรก ที่ชื่อว่า *ราชสีมาซอร์ส สุรนารีเอ* ปีนี้มาร่วมกันลุ้นนะคะว่าจะค้นพบไดโนเสาร์โคราชพันธุ์ไหนเพิ่มเติมขึ้นอีกบ้าง

สารจากไม้หิน

ส่วนอีกหนึ่งโครงการที่จะขยับในเดือนแรกของปีเช่นกัน ก็คือโครงการจัด

สร้างอุทยานไดโนเสาร์ หรือ Dino Park ที่จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งสถาบันได้รับความไว้วางใจจากจังหวัดนครราชสีมาและมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาให้พัฒนาโครงการและได้รับการอนุมัติในหลักการตามมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมนอกสถานที่ ณ จังหวัดสุรินทร์ เมื่อเดือนกรกฎาคม 2555 ที่ผ่านมา

คณะทำงานจะจัดให้มีการประชุมระดมความคิด ระดมความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคีในจังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ 18 มกราคม 2556 โดยมี ฯพณฯ สุวัจน์ ลิปตพัลลภ เป็นประธานในการประชุม

ความคืบหน้าของโครงการจะนำมาเล่าสู่กันฟังใน KHORAT FOSSIL MUSEUM NEWS ฉบับต่อไปนะคะ

ไม้หินรายงานความคืบหน้าโครงการจัดสร้างอุทยานไดโนเสาร์ (Dino Park) และโครงการจัดตั้งพื้นที่อุทยานธรณีแห่งชาติกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ต่อที่ประชุมจังหวัดนครราชสีมา

เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2555 ที่ผ่านมา จังหวัดนครราชสีมาได้จัดประชุมเพื่อติดตามผลความคืบหน้าในโครงการที่ผ่านมติคณะรัฐมนตรีในการประชุมนอกสถานที่ ณ จังหวัดสุรินทร์ จำนวน 56 โครงการ วงเงินงบประมาณ 75,378,785,018 บาท เพื่อเตรียมความพร้อม/ ซักซ้อมความเข้าใจในการจัดทำรายละเอียดโครงการและการเสนอขอรับการสนับสนุนงบประมาณต่อไป

ในการประชุมครั้งนี้ สถาบันวิจัยไม้กลายเป็นหินฯ ในฐานะตัวแทนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ผู้เสนอโครงการจัดตั้งอุทยานไดโนเสาร์ (Dino Park) วงเงินงบประมาณ 1,390,000,000 บาท และโครงการจัดตั้งพื้นที่อุทยานธรณีแห่งชาติกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ วงเงินงบประมาณ 5,000,000 บาท ได้เข้าร่วมนำเสนอรายละเอียดโครงการและความคืบหน้าในการดำเนินงานด้วย

โครงการจัดสร้างอุทยานไดโนเสาร์ (Dino Park) นั้น ได้แต่งตั้งคณะทำงาน รวมทั้งจัดเตรียมแบบแปลนของพื้นที่และอาคารในเบื้องต้นเป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ทั้งนี้จะมีการประชุมเพื่อระดมสมองในรายละเอียดของโครงการ และระดมความร่วมมือและการสนับสนุนจากภาคีต่างๆ ในจังหวัดนครราชสีมา ในวันที่ 18 มกราคม 2556 เวลา 10:30 น. ณ ห้องประชุมคณะวิทยาการจัดการ 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยมี ฯพณฯ สุวัจน์ ลิปตพัลลภ นายกษามหาวิทยาลัย เป็นประธานในการประชุม

ส่วนโครงการจัดตั้งพื้นที่อุทยานธรณีแห่งชาติกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ ซึ่งครอบคลุมพื้นที่ที่มีศักยภาพและโดดเด่นทางด้านธรณีวิทยาในจังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ ขณะนี้อยู่ในระหว่างการจัดตั้งคณะทำงาน จัดทำกรอบแผนแม่บทโครงการและรายละเอียดกิจกรรม/ งบประมาณของโครงการ

ความคืบหน้าในระยะต่อไปของทุกโครงการจะได้นำเสนอในที่ประชุมติดตามความคืบหน้า ซึ่งจังหวัดนครราชสีมาจะจัดขึ้นอีกครั้งในช่วงเดือนมีนาคม 2556

เรื่องของคนที่ไม่ซ้ำซาก.....

อิกัวโนดอนต์พันธุ์ไทยตัวแรก ราชสิมาซอรัส สุรนารีเอ

โดย ดร.รัตนภรณ์ หันตา

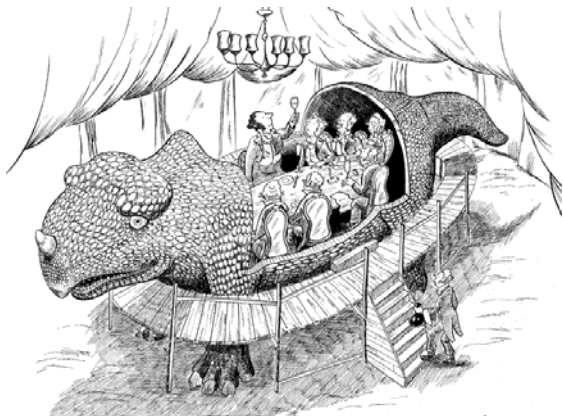

ราชสิมาซอรัส สุรนารีเอ
(*Ratchasimasaurus suranareae*)

เมื่ออ่านจากชื่อแล้วคงจะเดาได้ไม่ยากว่าอิกัวโนดอนต์พันธุ์ไทยตัวแรกนั้น ถูกค้นพบที่ใด (ลองเดากันดูสิคะ) ...ถูกต้องค่ะ!!... ไดโนเสาร์ตัวนี้พบที่จังหวัด นครราชสีมา มีชื่อเรียกสั้นๆ ว่า อิกัวโนดอนต์โคราช ส่วนชื่อวิทยาศาสตร์คือ ราชสิมาซอรัส สุรนารีเอ (ชื่อตัวแรกเป็นชื่อสกุล ส่วนชื่อที่สองเป็นชื่อชนิด) แปลว่า กิ่งก่าแห่งเมืองนครราชสีมา โดยชื่อชนิดถูกตั้งขึ้นเพื่อถวายเป็นเกียรติแด่ ท่านท้าวสุรนารี หรือ คุณย่าโม นั่นเอง ส่วนคำว่า อิกัวโนดอนต์ หมายถึง กลุ่มไดโนเสาร์ สกูลอิกัวโนดอนและสกูลอื่นๆ ที่คล้ายสกูลอิกัวโนดอน เช่น อูราโนซอรัส, โพรแบคโตรซอรัส, ราชสิมาซอรัส ฯลฯ

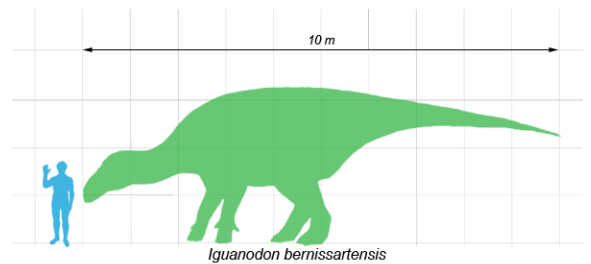
ก่อนอื่นเรามาทำความรู้จักกับเจ้าอิกัวโนดอนต์กันก่อนนะค่ะว่าเขาถือกำเนิดขึ้นเมื่อใด และในโลกนี้พบได้ที่ไหนบ้าง ซากอิกัวโนดอนต์ถูกค้นพบโดยบังเอิญในปี ค.ศ. 1822 เมื่อนักธรรมชาติวิทยาชาวอังกฤษ ชื่อ กีเดียน แมนเทล (Gideon Mantell) เดินไปสะดุดเข้ากับซากฟอสซิลกระดูกแลนกินพิซ ขณะเดินเล่นริมชายหาด ณ เมืองซัสเซก (Sussex) เดิมทีเขาใจผิดคิดว่าเป็นฟันของจระเข้ยักษ์ ต่อมาในปี ค.ศ. 1825 กีเดียน แมนเทล ก็ได้ตั้งชื่อให้ว่า อิกัวโนดอน (*Iguanodon*) ที่แปลว่า มีฟันคล้ายอิกัวน่า

อิกัวโนดอน ถือเป็นไดโนเสาร์ 1 ใน 3 สกูลแรกที่ถูกตั้งชื่อและจัดแสดงต่อสาธารณชนเป็นครั้งแรกพร้อมกับ *Megalosaurus* และ *Hylaeosaurus* หรือกล่าวได้ว่าไดโนเสาร์กินพืชชนิดแรกที่ถูกตั้งชื่อขึ้น และมีการฉลองความสำเร็จแห่งการค้นพบ โดยจัดงานเลี้ยงภายในหอนจำลองอิกัวโนดอนต์ตัวแรกของโลก ปัจจุบันซากฟอสซิลอิกัวโนดอนต์นี้ได้จัดแสดงอยู่ ณ พระราชวัง Crystal Palace ประเทศอังกฤษ

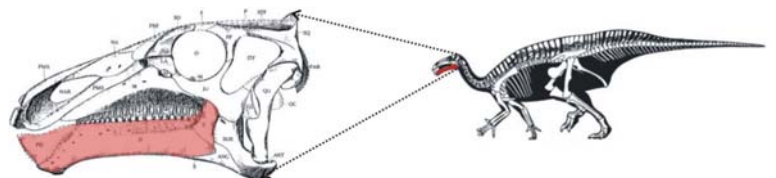

ภาพจาก <http://illustratorpod.co.uk/?portfolio=iguanodon-dinner-2>

อิกัวโนดอนต์ เป็นไดโนเสาร์กลุ่มออร์นิโทพอด หรือเป็นไดโนเสาร์ที่มีสะโพกแบบนก กินพืชพวกเฟิร์นและหญ้า หางมาเป็นอาหาร ขาหน้าสั้นกว่าขาหลัง มักเดินสองเท้าหรือเดินสี่เท้าเป็นครั้งคราว นิ้วมือและเท้ามี 5 นิ้ว สามารถจับงอนิ้วเพื่อจับกิ่งไม้ได้ และมีนิ้วโป้งขนาดใหญ่ที่สันนิษฐานว่าอาจจะไว้เพื่อเป็นอาวุธป้องกันตัว มีปลายปากคล้ายเป็ด และคาดว่าน่าจะมีลิ้นยาวตัวอาหารเข้าปาก มีน้ำหนักอยู่ราว 3.5 ตัน และมีความยาวลำตัวจากหัวถึงปลายหางราว 10 เมตร ชอบอาศัยอยู่รวมกันเป็นฝูง เคยมีชีวิตอยู่ในช่วงยุคจูแรสซิกตอนกลางถึงยุคครีเทเชียสตอนปลาย ในบริเวณป่า (woodland) ของทวีปแอฟริกา อเมริกาเหนือ ยุโรป เอเชีย และออสเตรเลีย

สำหรับอิกัวโนดอนต์โคราชหรือ ราชสิมาซอรัส จัดอยู่ในกลุ่มอิกัวโนดอนต์ ที่มีรูปร่างขากรรไกรคล้ายกับ *Iguanodon bernissartensis* ซึ่งพบที่เบลเยียม และ *Ouranosaurus nigeriensis* ซึ่งพบที่ไนเจอร์ โดยมีขากรรไกรเป็นแนวตรง ร่องฟันโค้งตามรูปฟัน และโคนขากรรไกรชี้ไปด้านหลัง ลักษณะที่โดดเด่นก็คือ ขากรรไกรเรียวยาวมีความยาวมากกว่าความสูงถึง 6 เท่า ซึ่งในสายพันธุ์อื่นๆ อยู่ที่ 3-5 เท่า ดังนั้น ราชสิมาซอรัส จึงเป็นอิกัวโนดอนต์สายพันธุ์ใหม่ของโลกและเป็นสายพันธุ์แรกของเมืองไทย

แหล่งข้อมูล

1. Shibata, M., Jintasakul, P., and Yoichi, A., 2011. A new iguanodontian dinosaur from the Lower Cretaceous Khok Kruat Formation, Nakhon Ratchasima in Northeastern Thailand. *Acta Geologica Sinica*, 85 (5): 969-976.
2. <http://www.britannica.com/EBchecked/topic/282449/Iguanodon>
3. <http://en.wikipedia.org/wiki/Iguanodon>